

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ОСНОВИ ДИДАКТИКИ

ВІДЕНКО Л. В.

ЛІНГВОКОГНІТИВНІ УМІННЯ: СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ ТА ЛІНГВОКОГНІТИВНІ ПІДХОДИ
ДО ЇХ УПОРЯДКУВАННЯ.....5

ЖИРОВА В.Н.

КОЛЛЕДЖИ США: ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ.....8

КРАСЮКОВА Е. С

СТАНОВЛЕНИЕ ОРГАНОВ ГОСУДАРСТВЕННОГО ПРЯЗРЕНИЯ В ТАВРИЧЕСКОЙ ГУБЕРНИИ
В XIX- НАЧАЛЕ XX ВЕКА.....17

МОЦОВКИНА Е. В.

ЭТАПЫ, ТЕНДЕНЦИИ И ПРЕДПОСЫЛКИ РАЗВИТИЯ КОНФЕССИОНАЛЬНЫХ
УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ В КРЫМУ В КОНЦЕ XIX-НАЧАЛЕ XX ВЕКА.....23

ПРИХОДЬКО В.М.

УПРАВЛІНСЬКА КУЛЬТУРА КЕРІВНИКА В КОНТЕКСТІ ГОТОВНОСТІ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО
ЗАКЛАДУ.....28

СТЕГАНЦЕВА П.Г., БРЕЧКО Д.А., ЕЛХОВСКАЯ Я.А., ЗИНОВЕЕВА М.И.

ПРИМЕНЕНИЕ МЕТОДОВ ДИВЕРГЕНТНОГО МЫШЛЕНИЯ ДЛЯ СОСТАВЛЕНИЯ И РЕШЕНИЯ ЗАДАЧ НА
ИССЛЕДОВАНИЕ.....35

ШУШАРА Т.В.

ЦЕЛЬ, ЗАДАЧИ, ПРИНЦИПУ ОРГАНИЗАЦИОННО-МЕТОДИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧЕБНЫХ
ОКРУГОВ УКРАИНЫ В XIX-
НАЧАЛЕ XX ВЕКА.....41

РОЗДІЛ 2. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ

ВАСИЛЬЧЕНКО О.І.

СУТНІСТЬ, СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ТЕНДЕРНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ.....50

РИСЬ М.Ю.

РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА В РОЗВИТКУ ТВОРЧОСТІ СТАРШИХ ПІДЛІТКІВ
У ПОЗАШКІЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.....58

ТОМАШЕВСЬКА-ПРЯДУН С.О.

НАЦІОНАЛЬНЕ СПРЯМУВАННЯ ВИХОВНОГО ВПЛИВУ ЯПОНСЬКОЇ РОДИНИ.....65

РОЗДІЛ 3. ПРОБЛЕМИ ПЕДАГОГІКИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

АНДРЕЄВА А.М.

РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ТВОРЧОЇ ГРУПИ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОЇ ЛАБОРАТОРІЇ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ
ТА ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ.....73

БОНДАР Л. А.

ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕГРОВАНОГО
НАВЧАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА.....80

ГАЛЬЧЕНКО О.Ю.

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖІВ
У СУЧАСНІЙ МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....87

ГРИБАН Г.П.

ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ
У СТУДЕНТІВ-АГРАРІЇВ.....94

СКОРОМНАЯ Н.Н.

ПРИМЕНЕНИЕ МЕДИКО-ГИГИЕНИЧЕСКИХ ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАЮЩИХ
ТЕХНОЛОГИЙ В СОХРАНЕНИИ ЗДОРОВЬЯ СТУДЕНТОВ.....104

ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ-АГРАРІЇВ

Грибан Г.П., к. пед. н., доцент

Житомирський національний агроекологічний університет

У статті розкриваються аспекти технології формування фізкультурно-оздоровчих компетентностей у студентів аграрних вищих навчальних закладів. В основі технології навчання лежить проектування високоефективної навчальної діяльності студентів та управлінської діяльності викладача. Така стратегія втілюється в принциповій направленості змісту і форм навчального процесу з пріоритетом на особистісно розвивальні технології навчання. Представлено результати експериментального впровадження методики викладання фізичного виховання за сучасною методичною системою фізичного виховання.

Ключові слова: фізичне виховання, фізкультурно-оздоровча компетентність, методична система, студент.

ГРИБАН Г.П.

ТЕХНОЛОГИЯ ФОРМИРОВАНИЯ ФИЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВИТЕЛЬНЫХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У СТУДЕНТОВ-АГРАРИЕВ**Житомирский национальный агроэкологический университет, Украина.**

В статье раскрываются аспекты технологии формирования физкультурно-оздоровительных компетентностей у студентов аграрных высших учебных заведений. В основу технологии обучения положено проектирование высокоэффективной учебной деятельности студентов и управленческой деятельности преподавателя. Такая стратегия внедряется в принципиальной направленности содержания и форм учебного процесса с приоритетом на личностно развивающие технологии обучения. Представлены результаты экспериментального внедрения методики преподавания физического воспитания по современной методической системе физического воспитания.

Ключевые слова: физическое воспитание, физкультурно-оздоровительная компетентность, методическая система, студент.

GRYBAN G.P. TECHNOLOGY OF FORMING OF SPORT AND HEALTH COMPETENCE BY STUDENTS OF AGRICULTURAL UNIVERSITIES**Zhytomyr National University of Agriculture and Ecology, Ukraine.**

In the article, the technology aspects of forming sport and health competence by students of agricultural universities are explicated. Planning of highly effective learning activities for students and managerial activity of teachers underlies the technology of training. This strategy is embodied in the basic direction of the content and form of the training process giving the priority to training technology. The results of an experimental implementation of physical education methods according to the modern methodical system of physical education are stated. *Key words:* physical education, sport and health competence, methodical system student

Розвиток системи фізичного виховання в Україні відбувається за принципово нових, відмінних від раніше існуючих на пострадянському просторі, соціально-економічних, політико-правових, організаційних, науково-методичних умов. Незважаючи на це, зниження рівня фізичного розвитку, фізичної підготовленості і здоров'я студентської молоді в Україні набули критичного характеру. Сучасна система фізичного виховання не задовольняє природну біологічну потребу студентської молоді в руховій активності, не забезпечує

студентів необхідним рівнем здоров'я, фізичної підготовленості, працездатності, науково обґрунтованими освітніми і оздоровчими технологіями, які могли б сформувати у студентів фізкультурно-оздоровчу компетентність, яка необхідна в подальшій життєдіяльності. У той же час фізичне виховання як навчальна дисципліна дозволяє вирішувати одночасно освітні, виховні та оздоровчі завдання, які спроможні забезпечити збалансований педагогічний вплив на студента відповідно до сучасних вимог формування творчої, інтелектуальної, морально-вольової та фізично досконалої особистості, яка володіє фізкультурно-оздоровчими компетентностями.

Категорія «компетентність» посідає одне із перших місць під час проектування та організації навчально-виховного процесу у ВНЗ. Теоретико-методологічні основи компетентнісного підходу до результатів навчальної діяльності та аналіз компетентностей розкриті в роботах вітчизняних і зарубіжних науковців: Н.М. Бібік [1, с. 45-50], В.А. Болотов, В.В.Сериков [2, с. 12], Т.Г. Браже [3, с. 89-94], В.М. Веденський [4, с. 51-54], О.С. Заблоцька [7, с. 52-56], А.К. Маркова [9, с. 53-63], О.Л. Пометун [12, с. 18-19], А.В. Хуторський [15, с. 55-61] та інші.

Поняття «компетентність» трактується як складна інтегрована характеристика особистості, пов'язана з сукупністю знань, умінь, навичок, ставлень, а також досвіду, що дає змогу ефективно провадити діяльність або виконувати певні функції, забезпечуючи розв'язання проблем і досягнення певних стандартів у галузі професії або виді діяльності [12, с. 18]. Ряд дослідників [1, 8, 9 та ін.] також дотримуються думки, що компетентність відрізняється від понять «знання», «вміння», «навички», а має інтегративний характер, співвідноситься з ціннісно-смісловими характеристиками особистості, які орієнтують на практичну діяльність.

Компетентність С.П. Семенець [13, с. 246] розглядає як результат набуття компетенції, що є соціально закріпленим освітнім результатом, здатністю особистості, підґрунтям для реалізації людиною на практиці своєї компетенції. В.В. Краєвський і А.В. Хуторський [8] розглядають компетентність у певній галузі як володіння відповідними знаннями й здібностями, які дозволяють розуміти цю галузь і ефективно діяти в ній.

У галузі фізичного виховання майбутніх аграріїв під *компетентністю* можна розглядати: складне системне особистісне утворення, що містить мотиваційно-ціннісні орієнтації на здоровий спосіб життя; емоційні і вольові складові, які забезпечують готовність фахівця до фізичного самовдосконалення і саморозвитку за допомогою засобів фізичної культури та спорту; наявність системних фізкультурно-оздоровчих знань, суб'єктного досвіду, вмінь і навиків для вирішення фізкультурно-оздоровчих питань у соціальній інфраструктурі села або у виробничому колективі [6, с. 179].

Змістовий і системний аналіз компетентнісного підходу до навчальної діяльності з фізичного виховання та фізкультурно-оздоровчих заходів в аграрних університетах дозволили виділити складові фізкультурно-оздоровчої компетентності майбутніх фахівців-аграріїв. Основоположною ідеєю є те, що фізкультурно-оздоровчі компетентності студентів-аграріїв забезпечують процес саморозвитку і самовдосконалення, збереження здоров'я, підтримання високого рівня фізичної підготовленості і працездатності, дотримання здорового способу життя, наявність умінь і навиків залучити до цього інших у процесі професійної діяльності. До фізкультурно-оздоровчих компетентностей майбутніх фахівців-аграріїв належать:

* *проектувальна компетентність* — здатність до проектування власної рухової активності, способу життя, підтримання доброго стану здоров'я, високої фізичної підготовленості і працездатності та вміння передати це іншим;

• *особистісна (індивідуально-психологічна) компетентність* - здібність і вміння встановлювати міжособистісні відносини: «студент - викладач», «студент - колектив

студентів», «майбутній фахівець-аграрій - члени трудового колективу», «фахівець-аграрій - управлінсько-адміністративний апарат»;

- *управлінська компетентність* - наявність знань, умінь і навиків організувати й керувати фізкультурно-оздоровчою роботою у сфері виробництва та села;
- *методична компетентність* - характеризується рівнем теоретичних знань у галузі фізкультурно-оздоровчої діяльності, вміннями виконувати фізичні вправи та види рухової активності, наявність знань безпеки життєдіяльності та надання першої допомоги потерпілому, організація здорового способу життя в сім'ї або колективі. Методична компетентність аграрія в галузі фізичного виховання і спорту розглядається як результат методичної підготовки випускника аграрного університету, який має бути здібним і здтним виконувати основні фізкультурно-оздоровчі функції спортивної діяльності, що визначаються його функціональною структурою методичного мислення. Це вирішальна складова фізкультурно-оздоровчої компетентності (готовності) аграрія, яка характеризує рівень розвитку методичної компетентності і методичного мислення, що необхідні для продуктивного, творчого і практичного вирішення фізкультурно-оздоровчих завдань у різних умовах життєдіяльності. Наскільки кваліфіковано, з яким ступенем успішності справляється фахівець-аграрій з вирішенням завдань фізкультурно-оздоровчої діяльності у сфері аграрного сектора, це і є критерієм оцінки його методичної компетентності;
- *рефлексивна компетентність* пов'язана з вміннями виконати самоаналіз і самооцінку своєї фізкультурно-оздоровчої діяльності, оцінити стан здоров'я, фізичного розвитку, фізичної підготовленості, працездатності, рухової активності та поставити нові фізкультурно-оздоровчі або спортивні завдання для себе та працівників свого колективу.

Аналіз підходів до вивчення навчально-виховної та фізкультурно-оздоровчої діяльності студентів показує, що компетентнісний підхід об'єднує провідні ідеї і принципи реалізації діяльнісного, особистісно-орієнтованого, особистісно-діяльнісного, акмеологічного і андрогогічного підходів. Компетентнісний підхід у процесі фізичного виховання інтегрує принципи *діяльнісного* підходу, оскільки фізкультурно-оздоровча компетентність безпосередньо виявляється в навчальній і позанавчальній діяльності з фізичного виховання і пов'язана з виявом, прийняттям і вирішенням багатьох проблем і завдань; *особистісно-орієнтований* підхід, направлений на особистість, її фізкультурно-оздоровчі потреби і можливості, на її цілі і цінності, становлення фізичних, естетичних і духовних рис; принципи *акмеологічного* підходу розглядаються як неодмінний атрибут або готовність, яка визначає прагнення особистості до здійснення фізкультурно-оздоровчої діяльності; *андрологічний* підхід ґрунтується на просуванні студента до самостійного опанування знань, умінь і навиків, залучення до здорового способу життя, вибудови і корекції власної фізкультурно-оздоровчої діяльності, гнучкої адаптації до мінливих умов професійної діяльності.

Таким чином, з упровадженням нової методичної системи фізичного виховання, яка спрямована не тільки на підвищення ефективності і якості навчально-виховного процесу, а й на формування в студентів фізкультурно-оздоровчої компетентності, змінюється педагогічний процес (система навчання), тобто технологія фізичного виховання (навчання) є первинною стосовно педагогічної системи. Відповідно проектування нової педагогічної системи пов'язане, по-перше, з проектуванням і впровадженням нової технології навчання і, по-друге, з подальшими змінами в інших підсистемах педагогічного процесу.

Із точки зору особистісно орієнтованої моделі навчання технологія фізичного виховання може розглядатися як упорядкована сукупність педагогічних дій, операцій і заходів, які забезпечують досягнення запланованого результату навчання в мінливих умовах навчально-виховного процесу. Зміни можуть бути обумовлені різним рівнем фізичної та технічної підготовленості студентів, їх мотивацією та інтересами тощо.

Під час формування змісту методичної системи ми виходили з того, що «технологія навчання» і «методика навчання» мають певні відмінності. На думку П.І. Образцова [11, с. 8], ця відмінність виявляється, по-перше, в тому, що методика дозволяє відповісти на питання: «Яким шляхом можна досягнути поставлених результатів у навчанні?», а технологія - на питання: Як зробити це «гарантовано?» По-друге, технологія навчання має яскраво виражений персоніфікований характер і по своїй суті дуже наближена до поняття «авторська методика навчання». Якщо «методика» виявляє алгоритм використання комплексу методів і прийомів навчання, що не стосуються безпосередньо конкретної особистості, яка їх утілює, то технологія навчання передбачає прилаштування до неї особистості викладача у всіх її різноманітних виявленнях [10].

Під педагогічною технологією С.С. Вітвицька розглядає систему найбільш раціональних способів досягнення педагогічної мети, наукову організацію навчально-виховного процесу, що визначає найбільш раціональні й ефективні способи досягнення кінцевих освітньо-культурних цілей. При цьому педагогічна технологія має задовольняти певні основні методологічні вимоги, критерії технологічності: концептуальність (опора на певну концепцію, що містить філософські, психологічні, дидактичні і соціально-педагогічні обґрунтування освітніх цілей); системність (педагогічна технологія повинна мати всі ознаки системи); логічність процесу, взаємозв'язок усіх його складових, цілісність; керованість (можливість планування цілей, проектування процесу навчання, поетапної діагностики, варіювання засобами і методами з метою корекції результатів); ефективність (оптимальність витрат, гарантованість досягнення запланованого результату - певного стандарту навчання); відтворюваність (можливість застосування в інших однотипних умовах, іншими суб'єктами); єдність змістової і процесуальної складової, їх взаємообумовленість [5, с. 131-132].

Мета статті полягає в розкритті технології і особливостей формування фізкультурно-оздоровчих компетентностей у студентів аграрних університетів у навчально-виховному процесі з фізичного виховання.

Навчальний процес з фізичного виховання у даному аспекті можна уявити як процес управління, в якому викладач (суб'єкт управління) впливає шляхом надання інформації на студента (об'єкт управління) з метою досягнення мети і завдань. Суб'єкт і об'єкт педагогічного процесу є постійними, мета та завдання формують різну спрямованість навчання, потребують взаємообумовлених впливів, викликаних вирішенням певних завдань. При цьому методологічну основу конструювання методичної системи фізичного виховання студентів-аграріїв складають: системний підхід, концепція фізичного виховання в системі освіти України, загальні принципи формування фізичної культури людини [14, с. 49-51], принципи фізичного виховання [14, с. 46-48], методичні принципи фізичного виховання [14, с. 51-55], принципи побудови занять у процесі фізичного виховання [14, с. 55-59] та засоби фізичного виховання.

Формування мотиваційно-цільового компоненту фізичного виховання спрямоване на гармонійний розвиток висококваліфікованих майбутніх фахівців для аграрного сектора, за рахунок формування в студентів мотивації свідомого ставлення до навчального процесу та його засобів. При цьому частковими завданнями є:

- 1) формування мотиваційно-ціннісного ставлення до власного здоров'я, здорового способу життя, засобів фізичної культури та спорту, рухової активності тощо;
- 2) підвищення рівня фізичної підготовленості та працездатності;
- 3) формування психофізичних професійно-прикладних якостей, умінь і навиків;
- 4) оволодіння технікою і методикою вдосконалення в одному із видів спорту або рухової активності;

5) оволодіння знаннями, навиками і вміннями безпеки життєдіяльності.

Таким чином, в основі розробки технології навчання лежить проектування високоефективної навчальної діяльності студентів та управлінської діяльності викладача. Така стратегія втілюється в принциповій направленості змісту і форм навчального процесу з пріоритетом на особистісно розвиваючі технології навчання. При цьому особистісно орієнтовані технології фізичного виховання в аграрних ВНЗ мають враховувати: особистісні якості студентів, оптимальність навчального процесу, дидактичні принципи, рухову активність, самостійні заняття фізичними вправами тощо.

Відбір змісту навчального матеріалу не може обмежуватися лише матеріалом, який спрямований на забезпечення студентів теоретичними знаннями і практичними навиками й уміннями. Відповідно до професійно-діяльнісного і професійно-особистісного підходів до навчання студентів зміст навчального процесу з фізичного виховання має включати певні види методичної діяльності: вміння провести комплекс ранкової гігієнічної гімнастики, вміння організувати і провести на виробництві виробничу гімнастику (ввідна гімнастика, фізкультхвилинка), організувати і провести спортивно-масові заходи, суддівство спортивних змагань, підготувати й організувати туристичний похід тощо.

Засобом формування методичних компетентностей у майбутніх фахівців-аграріїв виступають навчально-методичні завдання, які доповнюють теоретичні відомості та збагачують практичний розділ фізичного виховання. Навчально-методичні завдання відрізняються від навчальних завдань складом навчально-методичних дій, у ході розв'язання яких, студент оволодіває певними вміннями і навиками.

Методика викладання фізичного виховання студентів ВНЗ має три напрями: 1) *соціологічний* - зв'язок фізичного виховання з навчанням, вихованням, діяльністю, матеріальними, духовними та соціальними умовами життя студентів тощо; 2) *педагогічний* - вивчення закономірностей управління процесом фізичного виховання та його різновидами (тренування, навчальний процес, професійно-прикладна фізична підготовка, реабілітація, рекреація); 3) *біологічний* - вивчення впливу рухової активності на процес життєдіяльності студентів, норми рухової активності, адаптація організму до фізичних навантажень тощо.

Технологія особистісно орієнтованої фізкультурно-оздоровчої освіти направлена на вирішення тріади цілей навчання (освіта, розвиток, виховання), які випливають із загальної дидактики, але розкривається особливостями фізичного виховання. Особливість та складність реалізації методики викладання фізичного виховання за сучасною методичною системою фізичного виховання студентів-аграріїв виявляються в тому, що сучасна програма не відповідає рівню розвитку зарубіжних фізкультурно-оздоровчих технологій, а зміст фізичного виховання, навчальні посібники базуються на старих методиках фізичного виховання студентів.

Тому впровадження нових фітнес-програм пов'язане не тільки з опублікуванням методичних рекомендацій чи посібників, а й з відповідною підготовкою викладацького складу, придбанням ВНЗ інвентарю та обладнання. У зв'язку з цим існує потреба постійно узгоджувати та вдосконалювати зміст навчального процесу з фізичного виховання, враховуючи досягнення в розвитку фізкультурно-оздоровчих технологій, та розширювати і покращувати матеріально-технічне забезпечення навчального процесу. При цьому методична система фізичного виховання має сприяти розв'язанню традиційної тріади питань: 1. Навіщо студенту фізичне виховання? (Мета фізичного виховання). 2. Чим слід займатися? (Зміст фізичного виховання). 3. Як треба навчати фізичного виховання? (Засоби, методи, організаційні форми).

Вирішення цих питань потребує створення певного навчального середовища. Якщо підійти з позиції системного і діяльнісного підходів, а також основних положень теорії управління педагогічним процесом, можна навчальне середовище уявити у вигляді інтегральної моделі. Інтегральна технологія навчання у фізичному вихованні складається з шести самостійних і в той же час взаємозв'язаних і взаємозалежних моделей: 1) професійна модель фахівця (місце і роль фізичного виховання в цій моделі); 2) модель процесу фізичного виховання; 3) модель управління процесом фізичного виховання; 4) модель студента; 5) модель викладача; 6) модель матеріально-технічного забезпечення навчального процесу. Усі моделі значною мірою залежать від того, якого фахівця необхідно підготувати та яке матеріально-технічне забезпечення потрібне для створення навчального середовища.

Для цього, в ході створення особистісно орієнтованого навчального середовища у фізичному вихованні викладачу необхідно, відповідно до вимог нормативно-функціональної моделі фахівців, яких готують в університеті, послідовно розробити всі існуючі моделі. Їх оптимізація в рамках інтегральної моделі буде сприяти більш повному виконанню вимог фізичного виховання в напрямку підготовки майбутнього фахівця до професійної діяльності. Таким чином, педагогічне моделювання змісту навчального матеріалу, а також організація особистісно орієнтованого навчання дозволить досягти мети фізичного виховання.

Виходячи з вимог системно-діяльнісного підходу, навчання фізичному вихованню в аграрному університеті повинно здійснюватися в суворій відповідності з кінцевою метою підготовки фахівця певного профілю його майбутньої діяльності. Відповідно модель фахівця є основою для проектування, конструювання і створення певної методичної системи навчання. Тому систему підготовки студентів аграрних університетів у фізичному вихованні до життєздатності та професійної діяльності можна подати у вигляді певної стратегії підготовки (рис. 1). При цьому згідно з діяльнісною теорією навчально-виховний та фізкультурно-оздоровчий процес на кафедрі фізичного виховання має здійснюватися відповідно до основних компонентів цілісної людської діяльності, за О.М. Леонтьєвим: **потреби - мотиви - завдання - дії - операції**.

Вертикальне структурування показує, що реалізація методичної системи йде у двох напрямках: 1) особистісне фізичне вдосконалення студента; 2) методика передачі фізкультурно-оздоровчих знань, тобто методичний рівень навчання. Реалізація цих двох рівнів взаємопов'язана і взаємообумовлена. Особистісне фізичне вдосконалення студента є базовим для формування в студентів певних знань, умінь і навиків і закладає основу для методичних фізкультурно-оздоровчих компетентностей, розкриває студентам зміст фізкультурно-оздоровчої діяльності. Методичний рівень виконує функцію адаптації методів, форм, засобів фізичного виховання та спортивної діяльності до природних умов життєдіяльності та роботи на виробництві.

Формування фізкультурно-оздоровчих компетентностей у студентів-аграріїв в умовах експериментального навчання проходило з точки зору *соціально-практичної обумовленості і значущості* (для чого вони необхідні в соціумі). Разом з тим зверталася увага на смислові орієнтації студентів щодо компетенцій, їх *особистісну значущість* (для чого агроному, ветеринарному лікарю, економісту, еколог) тощо бути компетентним у фізкультурно-оздоровчій і спортивній діяльності).

Виходячи з вищесказаного, основними критеріями готовності майбутніх фахівців-аграріїв до впровадження засобів фізичної культури після закінчення університету були визначені **мотиваційний, когнітивний і діяльнісний**.

Мотиваційний критерій готовності майбутніх аграріїв до фізкультурно-оздоровчої діяльності визначається нами як система усвідомлених та особисто набутих потреб і мотивів до здорового способу життя, вдосконалення життєдіяльності на засадах самореалізації

особистості у сфері фізичної культури і спорту поряд з професійним становленням, що дає змогу реалізувати індивідуальну програму саморозвитку, самовиховання і самоосвіти до об'єктивно заданої програми професійного й особистісного розвитку. Ознаками мотиваційного критерію є рівні готовності майбутніх аграріїв до фізичної культури, бажання постійно вдосконалювати фізкультурно-оздоровчу і спортивну майстерність.

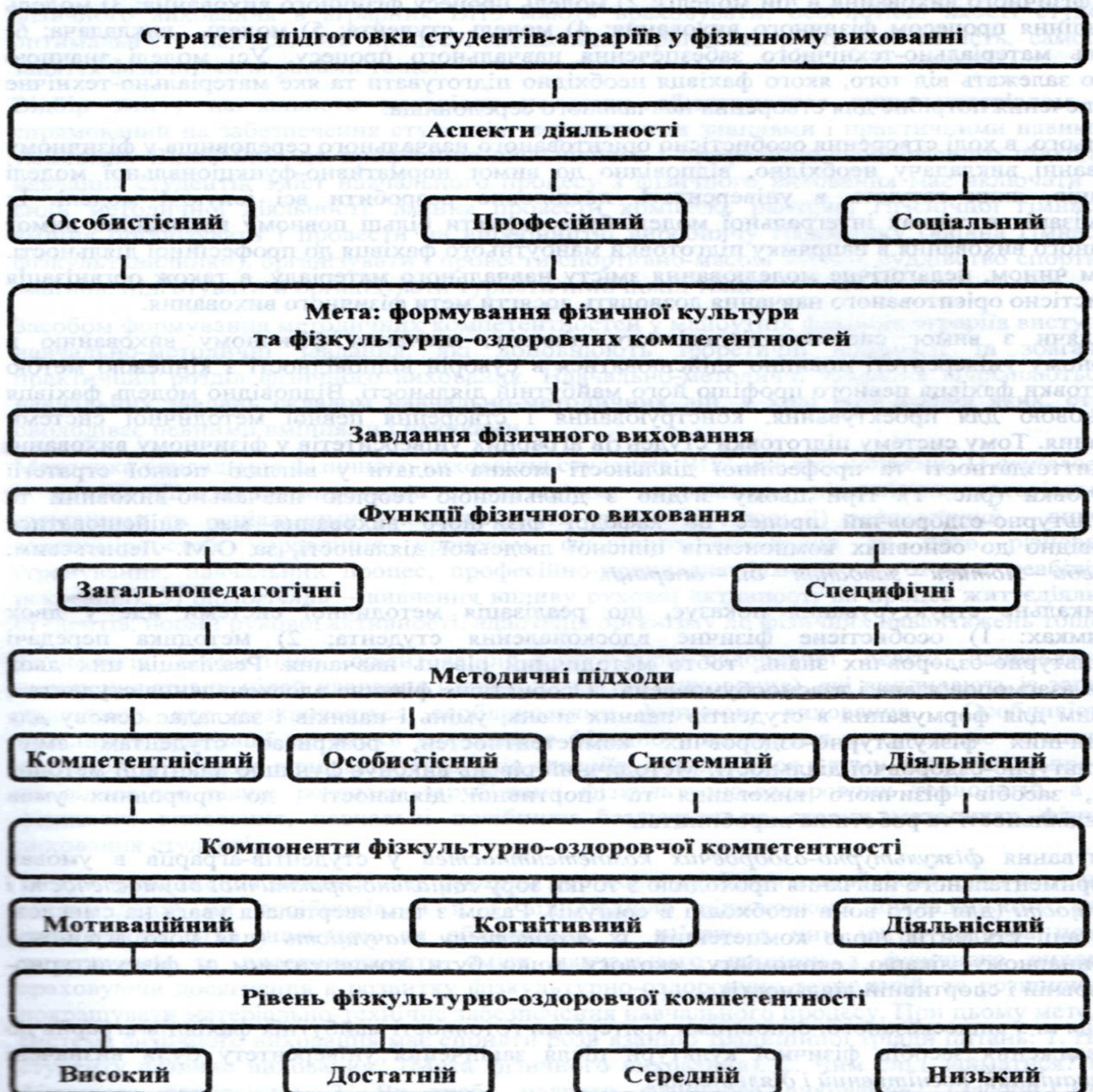

Рис. 1. Технологія формування фізкультурно-оздоровчих компетентностей у студентів-аграріїв у процесі фізичного виховання

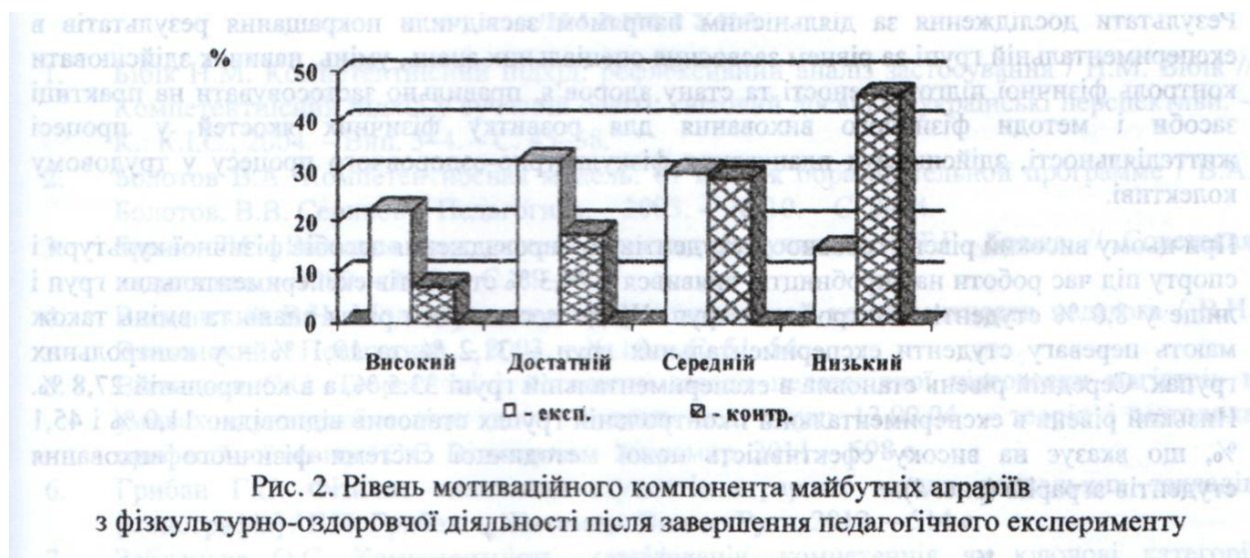

Когнітивний критерій готовності до фізкультурно-оздоровчої діяльності визначається як система опанування знань теорії і методики фізичного виховання, практики організації і проведення спортивно-масових заходів. Результатом цього є знання, вміння і навички.

Діяльнісний критерій готовності майбутніх аграріїв до фізкультурно-оздоровчої діяльності становить собою комплекс особистісно набутих способів дій з формування індивідуального арсеналу рухових умінь і навичок, необхідних у житті, та уміння передати їх іншим.

Фізкультурно-оздоровча компетентність студентів-аграріїв оцінювались нами за *високим, достатнім, середнім і низьким рівнями*.

Педагогічний експеримент підтвердив суттєве зростання показників мотиваційного компонента в експериментальних групах. Так, високий рівень сформованості в експериментальних групах становив 22,5 %, достатній - 32,4 %, середній - 30,1 % і низький лише 15,0 %. Що стосується контрольних груп, то високий рівень сформованості спостерігається у 7,4 % досліджуваних, достатній - у 17,9 %, середній у - 29,0 %, а низький становив 45,7 % тих, хто брали участь в експерименті (рис. 2).

Моніторинг у когнітивному напрямі під час навчання за методичною системою фізичного виховання виявив позитивну динаміку набутих знань і вмінь, які необхідні для організації фізкультурно-оздоровчої діяльності під час роботи в аграрному секторі, порівняно з традиційною системою організації навчального процесу. Так, високий рівень знань і вмінь в експериментальній групі становив 19,1 %, у контрольній групі - 6,8 %. Достатній рівень набутих знань і вмінь в експериментальній групі становив 29,5 %, а у контрольній групі - 18,5 %. Середній рівень знань і вмінь є також кращим в експериментальних групах - 33,5 %; у контрольній групі він становив 26,5 %. Велика різниця спостерігається з показниками низького рівня, де виявлені суттєві розбіжності між студентами експериментальних груп - 17,9 % та в контрольних групах на рівні 48,2 % (рис. 3).

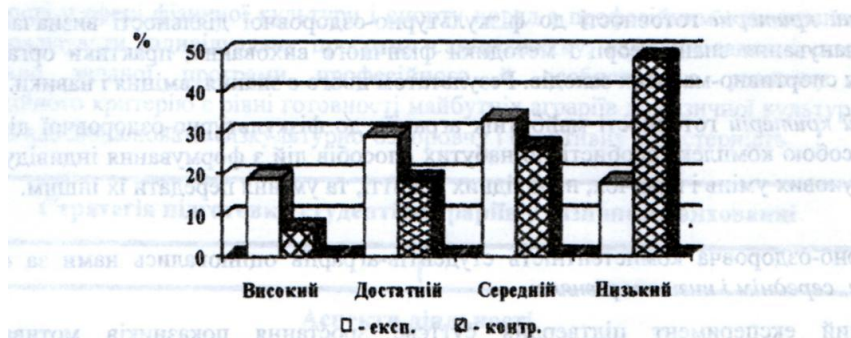

Рис. 3. Рівень підготовленості майбутніх аграріїв з фізкультурно-оздоровчої діяльності за когнітивним напрямом

Результати дослідження за діяльнісним напрямом засвідчили покращання результатів в експериментальній групі за рівнем засвоєння спеціальних знань, умінь, навичок здійснювати контроль фізичної підготовленості та стану здоров'я, правильно застосовувати на практиці засоби і методи фізичного виховання для розвитку фізичних якостей у процесі життєдіяльності, здійснювати планування фізкультурно-оздоровчого процесу у трудовому колективі.

При цьому високий рівень готовності студентів до впровадження засобів фізичної культури і спорту під час роботи на виробництві виявився у 24,3 % студентів експериментальних груп і лише у 8,0 % студентів контрольних груп. Щодо достатнього рівня знань та вмінь також мають перевагу студенти експериментальних груп - 31,2 % та 19,1 % - у контрольних групах. Середній рівень становив в експериментальній групі 33,5 %, а в контрольній 27,8 %. Низький рівень в експериментальній і контрольній групах становив відповідно 11,0 % і 45,1 %, що вказує на високу ефективність нової методичної системи фізичного виховання студентів-аграріїв (рис. 4).

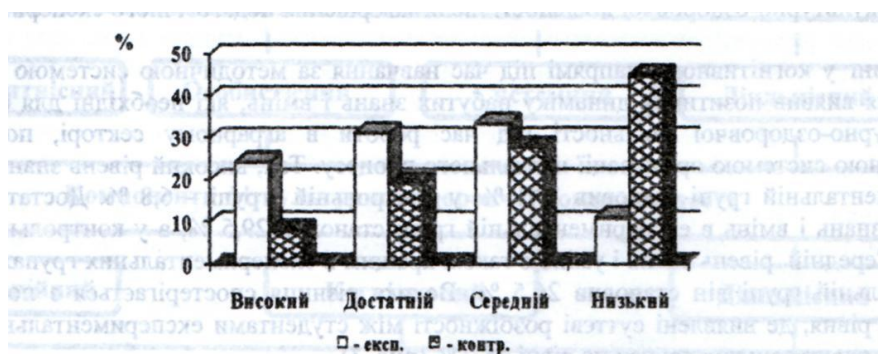

Рис. 4. Рівні підготовленості майбутніх аграріїв з фізкультурно-оздоровчої діяльності за діяльнісним напрямом

Експериментальна робота також сприяла визначенню вимог до підготовки фахівця-аграрія за критеріями організаторських, комунікативних, перцептивних, мовленнєвих, дидактичних здібностей та нахилів: до фізкультурно-оздоровчої діяльності, творчості, загальнокультурного рівня, соціальної активності, самооцінки. Основні вимоги до розвитку

фізкультурно-оздоровчих компетентностей впливали на формування змісту основних компонентів методичної системи фізичного виховання.

Формування фізкультурно-оздоровчих компетентностей у навчально-виховному процесі з фізичного виховання вимагає підвищити рухову активність студента, його свідомість та самостійність для чого необхідно: 1) чітко визначити цінності фізичної культури і спорту в житті студента, місце і роль фізичних вправ у здоровому способі життя; 2) впровадити сучасні технології розвитку інтересів і мотивів та свідомого ставлення до занять фізичними вправами та обраними видами спорту; 3) впровадити сучасні вітчизняні та зарубіжні форми фізкультурно-оздоровчої діяльності серед студентської молоді; 4) сформувати нові взаємовідносини між студентами та викладачами на демократичних та гуманних засадах і методичному співробітництві; 5) переорієнтувати процес фізичного виховання у ВНЗ з навчально-тренувального на навчально-методичний з акцентом вирішення освітніх і виховних завдань фізичної культури та спорту; 6) розвивати та впроваджувати нові форми самостійних занять фізичними вправами; 7) вивчати досвід та інноваційні технології у сфері оздоровчої фізичної культури провідних європейських країн та США і впровадити його в дозвілля студентської молоді в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бібік Н.М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування / Н.М. Бібік // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. -К.: К.І.С, 2004. - Вип. 3-4. - С. 45-58.
2. Болотов В.А. Компетентносная модель: от идеи к образовательной программе / В.А. Болотов, В.В. Сериков // Педагогика. - 2003. - № 10. - С. 8-14.
3. Браже Т.Г. Развитие творческого потенциала учителя / Т.Г. Браже // Советская педагогика. - 1989. - № 8. - С. 89-94.
4. Введенский В.Н. Моделирование профессиональной компетентности педагога / В.Н. Введенский // Педагогика. - 2003. - № 10. - С. 51-54.
5. Вітвицька С.С. Теоретичні і методичні засади педагогічної підготовки магістрів в умовах ступеневої освіти: дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти / С.С. Вітвицька. - Житомир, 2011. - 598 с.
6. Грибан Г.П. Фізичне виховання студентів аграрних вищих навчальних закладів [монографія] / Г.П. Грибан. - Житомир: Вид-во Рута, 2012. - 514 с.
7. Заблоцька О.С. Компетентність, кваліфікація, компетенція як ключові категорії компетентнісної парадигми вищої освіти / О.С. Заблоцька // Вісник ЖДУ імені Івана Франка. - 2008. - № 39. - С. 52-56.
8. Краевский В.В. Предметное и общепредметное в образовательных стандартах / В.В. Краевский, А.В. Хуторский // Педагогика. - 2003. - № 2. - С. 3-10.
9. Маркова А.К. Психология профессионализма / А.К. Маркова. - М.: Просвещение, 1996. - 308 с.
10. Микуля О.Н. Проектирование личностно-ориентированной технологии обучения студентов в условиях информатизации образовательного процесса вуза: дисс. ... пед. наук: 13.00.04 / О.Н. Микуля. - Ставрополь, 2006. - 188 с.
11. Образцов П.И. Проектирование и конструирование профессионально-ориентированной технологии обучения: учеб.-метод. пособие / П.И. Образцов, А.И. Ахулкова, О.Ф. Черниченко / Под общ. ред. П.И. Образцова-Орел: ОГУ, 2003. - 94 с.
12. Пометун І.О. Формування громадської компетентності: погляд з позицій сучасної педагогічної науки / О.І. Пометун // Вісник програм шкільних обмінів. - 2005. - № 23. - С. 18-24.

13. Семенець С.П. Теорія і практика розвивального навчання у системі методичної підготовки майбутніх учителів математики: дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04 / С.П. Семенець. - Житомир, 2011. - 510 с.
14. Теорія і методика фізичного виховання: підручник для студ. вузів фіз. вихов. і спорту: В 2 т. / За ред. Т.Ю. Круцевич. - Т. 1. - Загальні основи теорії і методики фізичного виховання. - К.: Олімпійська література, 2008. - 392 с.
15. Хуторской А. Ключевые компетенции. Технология конструирования / А. Хуторской // Народное образование. - 2003. - № 5. - С. 55-61.